

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ยุทธนา เกื้อกุล*

นิเลาะ แวอุเซ็ง**

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 370 คน 2) กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 15 คน และ 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จำนวน 17 คน

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ และ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติและเงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบดังกล่าวนี้ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการบริหารงานแบบ PDCA ในมิติงานวิชาการ 5 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรที่ปฏิบัติได้จริงตามวิถีชีวิตของมุสลิม มุ่งเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียนและบริบทเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองและรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม 2) **การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทั้งโลกดูนยา (โลกปัจจุบัน) และอาคิเราะฮฺ (โลกหน้า) สามารถปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ส่งผลอันดีงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา 3) **การวิจัยและการวัดและประเมินผลทางการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและพฤติกรรมของผู้เรียน การวัดและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและตามสภาพจริง 4) **การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา** มีความเกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การแนะแนวด้านการศึกษาต่อ ทักษะชีวิต และอาชีพ และ 5) **การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ** มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับผู้บริหารและครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การสร้างเครือข่ายการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, มนุษย์ที่สมบูรณ์

Research

Development of Academic Affairs Administration Model of Islamic Private Schools in Southern Border Provinces to Make Learners Perfect Men

Yuttana Kuakul*

Niloh Wae-useng **

*Students, Doctor of Islamic Studies, College Islamic Studies, Price of Songkla University.

**Dr. (Education) Lecturer, College Islamic Studies, Price of Songkla University

Abstract

This research aimed to propose a model of academic affairs administration towards making learners perfect men. The sample of this research divided into 3 groups. They are 1) group of questionnaire consisted of 370 samples. 2) group of an in-depth interview consisted of 15 samples and 3) groups of experts to assess the suitability and feasibility of the model consisted of 17 experts.

The results of the study indicates the suitable model of academic affairs administration that could make learners perfect men consists of 3 important components: 1) objective and principles, 2) axis and structure, and 3) implementation with conditions leading to its success. This model should be geared up by PDCA working process in connection with 5 aspects of academic affairs administration. They are 1) **development of school-based curriculum** which is concerned with the curriculum that is practical to Muslim ways of life, well-balanced between knowledge and ethics, and compatible with learners' competence and learning context in order for them to keep abreast with the changing society, 2) **development of technology, innovation, media and learning process** which is related to the learning process that links between this world and hereafter and enables learners to translate it into real practice in their daily life. In addition, the use of technology, innovation and media should be based on religious teaching so that it could result in positive character of learners' mind and spirit, 3) **educational research and measurement and evaluation** which are concerned with research conduct to improve teaching and learning and to solve learners' behaviors. As to measurement and evaluation, it is necessary to be systematic and authentic, covering cognitive, affective and psychomotor aspects of learners, 4) **supervision and counseling** which are concerned with continuity in in-service supervision and life skills, studying, and profession guidance counseling, and 5) **academic enhancement** that is concerned with schools' personnel involvement in organizing activities to help strengthen the community in regard to related knowledge, providing chance for the community to take part in academic affairs development, creating good relationship with community, setting up academic network for the community, supporting life-long learning, and coordinating with schools and other institutions to help improve schools' academic work.

Keywords: Academic Affairs Administration, Islamic Private Schools, Perfect Men

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน เปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2546) ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความคล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาและสังคม (ชุมชน) รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ 1) งานพัฒนาหลักสูตร 2) งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) งานแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ และ 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีจุดอ่อนอยู่หลายประการ อาทิ การที่ผู้บริหารขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงโดยเร่งด่วนถึงพอใช้ในทุกปัจจัยคุณภาพ มีสภาพการดำเนินงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (นาวาลย์ ปานากาแข็ง, 2544 ; ฟาริด เตะมาหมัด, 2549 ; (บัณฑิตย์ สะมะฮุน และคณะ : 2549) นอกจากนี้ ยังประสบปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไป

ใช้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้นิเทศขาดความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศงานวิชาการ ขาดคู่มือและเครื่องมือเกี่ยวกับการนิเทศที่ทันสมัย ครูอิสลามศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ผู้เรียนขาดจิตสำนึกและไม่เห็นคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรม (อับดุลลาตีฟ การ์, 2550 ; อัสมัดซากี มาหามะ, 2551 ; มุมินีห์ บูงอตาหยง, 2552 ; อัสมาวาตี ดอละาะ, 2554 ; มุหามัดรยานี บากา, 2554)

สำหรับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน สรุปโดยภาพรวมแล้ว เป็นการบริหารโดยแยกส่วนระหว่างการบริหารงานวิชาการด้านศาสนาและสามัญ สำหรับโครงสร้างเวลาเรียนส่วนใหญ่จะเรียนวิชาศาสนาในภาคเช้า และเรียนวิชาสามัญในภาคบ่าย บางโรงเรียนจะเรียนวิชาศาสนาและสามัญสลับกันทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย จึงทำให้การบริหารงานวิชาการขาดความเป็นเอกภาพและขาดความเชื่อมโยงความรู้ระหว่างรายวิชาศาสนาและสามัญ ครูสอนรายวิชาสามัญส่วนใหญ่ไม่ได้นำความรู้อิสลามศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการสอน ส่วนครูสอนรายวิชาศาสนา (อุstadax) ไม่ได้นำความรู้สามัญไปประยุกต์ใช้ในการสอน โรงเรียน จึงมีครูที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ศาสนาและสามัญให้เป็นศาสตร์เดียวกันค่อนข้างน้อย การจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งรายวิชาศาสนาและสามัญส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเด่นด้านสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสอบผ่านเกณฑ์การประเมินในแต่ละระดับชั้น และสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนคุณลักษณะด้านการศรัทธา การทำความดี คุณธรรมจริยธรรม จิตใจและจิตวิญญาณ ร่างกาย สังคม และทักษะด้านอาชีพ จะเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นโดยตรงในรายวิชาที่สอน จึงทำให้สามารถเข้าใจได้ว่าการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวมีการแยกส่วน

ระหว่างภาคศาสนาและสามัญ ดังนั้น จึงส่งผลให้การ
บริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติและตามคุณลักษณะของความเป็น
มนุษย์ที่สมบูรณ์ในอิสลามไม่บรรลุตามเป้าหมายที่
วางไว้เท่าที่ควร

จากความสำคัญและความเป็นมาที่ได้กล่าว
มาทั้งหมดข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นที่
จะต้องศึกษาแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อ
นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความ
เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ด้วยผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการมี
รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์
ที่สมบูรณ์ จะมีส่วนช่วยในการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนให้มีความประสิทธิภาพและประสิทธิผล
เพิ่มสูงขึ้น และใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา
ตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนในการนำรูปแบบการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความ
เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ในโรงเรียน เพื่อเป็น
ประโยชน์ต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและ
เป็นสถานศึกษาที่ผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นผู้
สืบทอดบนหน้าแผ่นดินเพื่อช่วยเหลือสังคมและ
ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่
สมบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความ
เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยแบบ
ผสมวิธี (Mixed Methods) โดยมีรายละเอียดการ
ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้า
ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ และนักวิชาการที่ปฏิบัติงาน
ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งออกเป็น 3
กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 370 คน 2) กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก
จำนวน 15 คน 3) กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินความ
เหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จำนวน 17
คน และ 4) กลุ่มตัวอย่างที่ยืนยันรูปแบบ จำนวน 9
คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1)
แบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List)
ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของ
โรงเรียนด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อ
สร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และ
คุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) แบบ
สัมภาษณ์โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผู้เรียนสู่
ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และ 3) แบบประเมิน
ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความ
เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจึงนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อให้ความคิดเห็นและประเมินตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index : IOC) แต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และรองหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจน ความเข้าใจต่อข้อคำถาม และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) แล้วนำผลที่ได้ไปปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าความถี่ (f) และร้อยละ (%)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำเนื้อหาที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน จากนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สรุป

สาระสำคัญและความสอดคล้องของแนวคิดในภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ประกอบด้วยส่วนสำคัญของรูปแบบ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ที่มาของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียนเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน มาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนมักจะพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของนักเรียน การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจและใช้เวลาในการบริหารให้มากกว่างานด้านอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 33) กอปรกับการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาโดยทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตามส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพการปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 6) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการของผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็น

ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ” และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สำหรับผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยจึงได้แบ่งคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ออกเป็น 8 ด้านหลักที่สำคัญ ดังนี้ 1) การศรัทธา (อีมาน) 2) การทำความดี (อิบาดะฮฺ) 3) คุณธรรมจริยธรรม (อัคลาภ) 4) สติปัญญา 5) จิตใจ (นัฟส) และจิตวิญญาณ (รูหฺ) 6) ร่างกาย 7) สังคม และ 8) ทักษะด้านอาชีพ (al-Zintani, 1993 ; Al-Husein Jarnu Mahmud Jalu. 1994 ; Muhammad Nur Bin ‘Abd al-Alhafiz Suwaid, 1995 ; ‘Abdullah Nasih Ulwan, 1996 ; Muhammad al-Saiyid Muhammad Yusuf, 1997 ; al-Nahlawi, ‘Abd al-Rahman, 1999 ; Amin Abu Lawi. 1999 ; al-Hazimiy, Khalid Hamid, 2000 ; Salem Bin Sa’id Bin Musfir Bin Jabbar, 2001 ; al-Tahhan, Mustafa Muhammad, 2002 ; Ahmad Farid, 2004)

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ ดังนี้ 1) แนวคิดคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 2) แนวคิดการบริหารวิชาการว่าด้วยการบริหารวิชาการ 12 ด้านหลัก (กระทรวงศึกษาธิการ : 2546) 3) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 4 ขั้นตอน PDCA และ 4)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบว่าด้วยการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดหลักการและองค์ประกอบของรูปแบบ การร่างรูปแบบ การประเมินรูปแบบ การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จำนวน 5 ด้านหลัก ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเรียนรายวิชาพื้นฐานของศาสนา โดยเฉพาะในรายวิชาอัตตัฟสิร (อรรถาธิบายอัลกุรอาน) สามารถปฏิบัติได้จริงตามวิถีชีวิตของอิสลาม มีความสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียนและบริบทในพื้นที่ เป็นหลักสูตรที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ทำในสิ่งที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงใช้และละเว้นในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม มุ่งเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีความชัดเจนและต้องพัฒนาตามกาลสมัย ปลูกจิตสำนึกของผู้เรียนต่อตนเอง ศาสนา และสังคม เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการใช้ชีวิตในโลก ดุนยาและอาคิเราะฮ์

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงทั้งโลกดุนยาและอาคิเราะฮ์ โดยคำนึงถึงความต้องการและความถนัดของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ของผู้เรียนและมีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความประพฤติดีและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนและวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถปฏิบัติได้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบหะละเกาะฮฺ (นั่งรวมเป็นกลุ่ม) มีการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ส่งผลอันดีงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ดึงดูดความสนใจผู้เรียน และมีความหลากหลาย

3. การวิจัยและการวัดผล ประเมินผลทางการศึกษา มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนในด้านวิชาการ โดยครอบคลุมคุณลักษณะของผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของผู้เรียนและสามารถนำกระบวนการวิจัยมาแก้ปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียน และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบ มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ด้านจิตใจและด้านการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและประเมินตามสภาพจริง โดยสามารถแบ่งสัดส่วนการประเมินผลที่ครอบคลุมคุณลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน มีการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมเพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียน การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน มีการจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล มีการอบรมพัฒนาครู และผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

4. การนิเทศและการแนะแนวการศึกษา มีการนิเทศที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนส่งผลที่ดีต่อผู้เรียน มีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน เป็น

การนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ นิเทศโดยผู้บริหาร และนิเทศโดยเพื่อนครูในโรงเรียน โดยมีการนิเทศอย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง เพื่อให้ผู้สอนมีการกระตุ้นเตือนตัวเองตลอดเวลา ผู้นิเทศต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและนักเรียน มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านศาสนาและสามัญ มีการแนะแนวทางการศึกษาต่อ ทักษะชีวิต และอาชีพ มีการแนะแนวที่มุ่งเน้นการดำเนินชีวิตในโลกศุนยาศาสตร์และอาชีวศึกษาให้เกิดดุลยภาพ กอปรกับมีวิธีการแนะแนวที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และเป็นการแนะแนวการศึกษาต่อและการมีงานทำที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตแบบอิสลามในอนาคต

5. การส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชนร่วมกับผู้บริหารและครู เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการ และโรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน สร้างเครือข่ายในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้มีการศึกษาทั้งด้านวิชาการศาสนา สามัญ และอาชีพ มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ จัดให้มีการแข่งขันทักษะวิชาการประจำปีระหว่างโรงเรียน มีการเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียนในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านวิชาการ มีการวางแผนการปฏิบัติงานวิชาการระยะสั้นและระยะยาวในแต่ละปี มีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยมีการสอดแทรกความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามโอกาสอำนวย ส่งเสริมงานวิชาการให้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละบริบทของการเรียนรู้ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและมีงบประมาณสนับสนุน ทุกสถาบันมี

การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ซึมซับความดี และแบบอย่างที่ดีงาม และมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายชัดเจน

กระบวนการของรูปแบบการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อ สร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้นำ หลักการของ PDCA มาใช้ในการบริหารงานวิชาการ และผู้วิจัยได้นำหลักการบริหารการศึกษาอิสลาม มาเป็นส่วนช่วยเสริมในการบริหารจัดการให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 1) การปรึกษาหารือ (ชुरอ) 2) การ มอบหมาย (ตะวักกัล) 3) การตักเตือน (นะซีหะฮฺ) 4) ความยุติธรรม (อัดล) 5) ความเป็นที่ไว้วางใจ (อะมานะฮฺ) 6) ความเป็นกิจวัตร (อิสติกอมาะฮฺ) 7) ความรับผิดชอบ (มัสอูลียะฮฺ) 8) ความชำนาญ (อิ ตกอน) 9) การนิเทศตรวจตรา (มูรอเกาะบะฮฺ) 10) ความอดทนมุมานะ (มุลญาฮะดะฮฺ) และ 11) คุณธรรม จริยธรรมอันสูงสุด (อิหฺसान)

ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ

3.1 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด ชัยแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนควรทราบ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ดังนี้

3.1.1 ผู้บริหารควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของ การสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดย มุ่งเน้นผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ทั้งโลกนี้และโลกหน้า

3.1.2 กำหนดให้การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัด ชัยแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่

สมบูรณ์เป็นนโยบายหลักของโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจน

3.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาและทำ ความเข้าใจรูปแบบการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดน ภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อย่างถ่องแท้และนำเสนอผลการศึกษาให้ คณะกรรมการสถานศึกษา รับทราบ เพื่อร่วมกัน พิจารณานำรูปแบบดังกล่าวไปใช้

3.1.4 ผู้บริหารโรงเรียนควรแจ้งนโยบาย และรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อ สร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ครูและ บุคลากรของโรงเรียนรับทราบและร่วมกันดำเนินการ ตามนโยบายการศึกษาในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์

3.1.5 ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายหน้าที่ ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันรับผิดชอบใน การปฏิบัติงานตามความสามารถและความเหมาะสม ของแต่ละโรงเรียน เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์

3.2 เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของการใช้ รูปแบบ

3.2.1 เงื่อนไขของการนำรูปแบบการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ มีดังนี้

3.2.1.1 มีการบูรณาการหลักสูตรในรายวิชา สำนัญและศาสนาให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน สอดคล้องตามความถนัดของผู้เรียนและบริบทใน พื้นที่ เป็นหลักสูตรที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนทำความกั ต่ต่อพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ มุ่งเน้นการใช้ชีวิตในโลกนี้ และโลกหน้า

3.2.1.2 มีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นเป้าหมายที่ชัดเจนตามคุณลักษณะของ

ผู้เรียนทั้ง 8 ด้าน ผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถเชื่อมโยงความรู้ให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตประจำวันในโลกนี้และโลกหน้า

3.2.1.3 มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายครอบคลุมด้านความรู้ ด้านจิตใจและด้านการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและประเมินตามสภาพจริง โดยสามารถแบ่งสัดส่วนการประเมินผลที่ครอบคลุมคุณลักษณะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของผู้เรียน

3.2.1.4 การใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน อันส่งผลที่ตึงามต่อผู้เรียนในด้านจิตใจและจิตวิญญาณ สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้จริง

3.2.1.5 มีการนิเทศและแนะแนวอย่าง ต่อเนื่องและมุ่งเน้นให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะทั้ง 8 ด้าน ผู้นิเทศต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านศาสนาและสามัญ มีกระบวนการนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.2.2 **ข้อจำกัดของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ไปใช้ มีดังนี้**

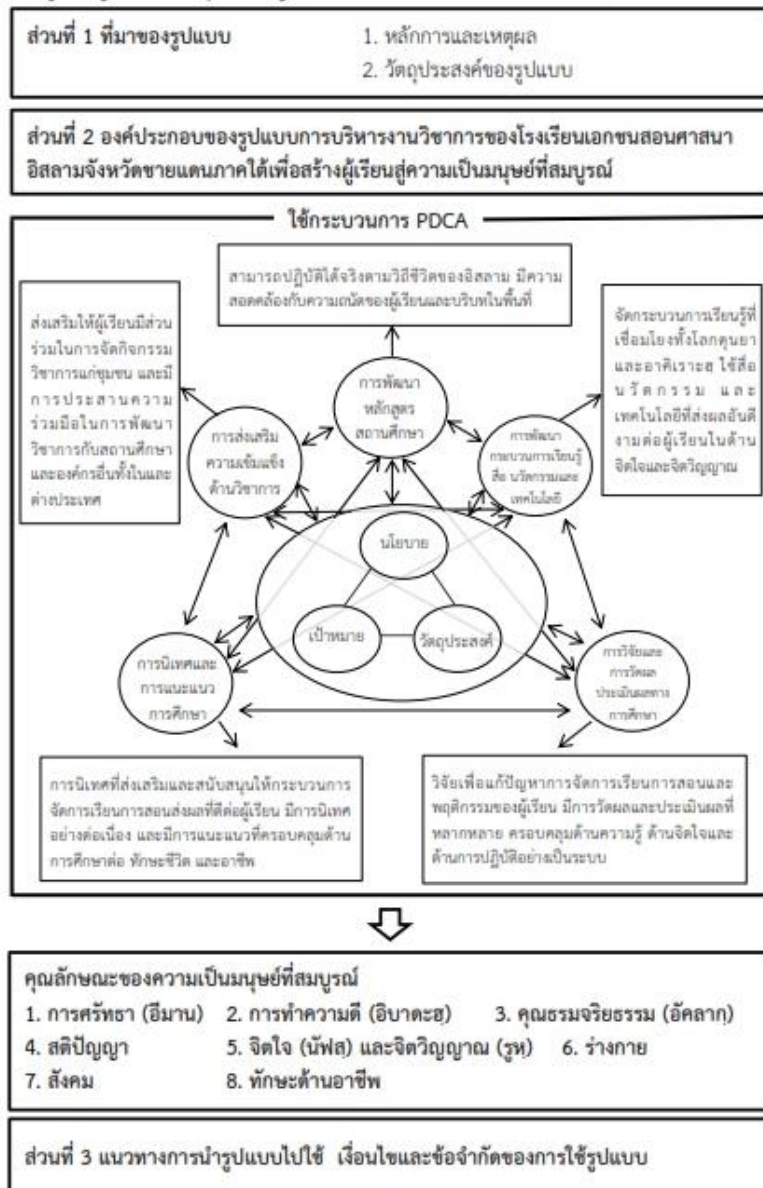
3.2.2.1 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการอิสลามศึกษาและต้องอาศัยครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจมิติทั้งทางโลกและทางธรรม

3.2.2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีความแตกต่างกันในด้านศักยภาพการบริหารจัดการ ทัศนคติในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมีที่ตั้งของโรงเรียนที่แตกต่างกัน อาจ

ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.2.2.3 การเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการศึกษา ทำให้เป้าหมายหรือนโยบายการบริหารงานวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งทำให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อ
สร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แสดงรายละเอียดดังแผนภาพต่อไปนี้

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นรูปแบบ

การบริหารงานวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม

และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล” โดยความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแบบฉบับของอิสลาม โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การศรัทธา 2) การทำความดี 3) คุณธรรมจริยธรรม 4) สติปัญญา 5) จิตใจและจิตวิญญาณ 6) ร่างกาย 7) สังคม และ 8) ทักษะด้านอาชีพ การบริหารวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะข้างต้น ต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร ดังที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวว่า “การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมที่ร่วมกันทำงานให้ประสบความสำเร็จ ผู้ร่วมงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา” (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ :)

ผู้บริหาร ควรปฏิบัติตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ครอบคลุมขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน โดยในแต่ละด้านได้มีรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจมีความแตกต่างกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนทั่วไป โดยเฉพาะเป้าหมายการศึกษาในอิสลามที่มุ่งเน้นการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม ดังที่ อะหมัด ชะละบี (Shalabi, 1954 : 48 อ้างถึงใน อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2546 : 13) ได้เขียนไว้ในหนังสือ “History of Muslim Education” ว่า “เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เดินทางถึงเมืองมะดีนะฮฺ มัสญิดของท่านถูกสร้างขึ้นที่อัลมिरบัต และในมัสญิดแห่งนี้ท่านเคยสอนบรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ ของท่านเกี่ยวกับความรู้ทางศาสนาและ

ทางโลก” ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ควรนำแบบอย่างของท่านเราะสูล ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและการดำเนินชีวิต ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการตำแหน่งที่ตนรับผิดชอบและถือว่าความรับผิดชอบที่เขาแบกรับนั้นเป็นอะมานะฮฺ (หน้าที่รับผิดชอบ) ที่อัลลอฮ์ได้มอบหมายไว้ และเขาจะต้องถูกตรวจสอบในหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างแน่นอน

สำหรับครูผู้สอนมีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เนื่องจากมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนมากกว่าผู้บริหาร ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นแบบอย่างอันดีงามด้านการสอนและมีวิธีสอนที่หลากหลาย โดยจุดประสงค์หลักเพื่อต้องการให้บรรดาเศาะหาบะฮฺ ﷺ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่แนวทางที่ดีขึ้นตามแบบฉบับอิสลาม สอดคล้องกับ ‘Abdullah ‘Abd al-Hamid Mahmud (1994) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครู ดังนี้ 1) ครูต้องมีการศรัทธา (อิมาน) ประกอบด้วย มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ ปฏิบัติในสิ่งที่พูด และมีความบริสุทธิ์ใจ 2) ครูต้องมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ประกอบด้วย มีความสัจจะ มีความเมตตาและอ่อนโยน มีความนอบน้อมถ่อมตน มีความอดทน เสียสละ มีความรับผิดชอบ (อะมานะฮฺ) และมีความยุติธรรม 3) มีความฉลาดรอบรู้ บุคลิกภาพดี และเป็นครูมืออาชีพ

การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ครอบคลุมทั้ง 8 ด้าน ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีความหลากหลาย อาจจะวางแผนการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายการบริหารงาน 5 ด้าน ที่ต่างกันตามบริบทของการมุ่งเน้นในแต่ละด้าน และให้มีการเชื่อมโยงกันทุกด้าน การบริหารวิชาการทุกด้านต้องใช้กระบวนการบริหาร PDCA และใช้หลักการบริหารการศึกษาอิสลาม ประกอบด้วย การ

ปรึกษาหารือ (ชुरอ) การมอบหมาย (ตะวักกัล) การตักเตือน (นะซีหะฮฺ) ความยุติธรรม (อัดล) ความเป็นที่ไว้วางใจ (อะมานะฮฺ) ความเป็นกิจวัตร (อิสติกอมาะฮฺ) ความรับผิดชอบ (มัสอูลียะฮฺ) ความชำนาญ (อิตกอน) การนิเทศตรวจตรา (มูรอเกาะบะฮฺ) ความอดทนมุมานะ (มุญาฮะดะฮฺ) และคุณธรรมจริยธรรมอันสูงสุด (อิหฺसान) ภายใต้กรอบหลักของอิสลามที่ครอบคลุม อิสลาม อี้มาน และอิหฺसान

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมคุณลักษณะทั้ง 8 ด้านอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

1.3 การบริหารงานวิชาการ ควรเน้นในการสร้างความตระหนักและสร้างสำคัญในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

เป็นรูปแบบที่ใช้สำหรับการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้บริหารสถานศึกษาต้องการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ก็สามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ปรับเปลี่ยนตามรูปแบบตามขอบข่ายงานวิชาการแต่ละด้านและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

2.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในเชิงเนื้อหาและหลักการ แต่ยังไม่มีการนำไปใช้พัฒนาจริง ดังนั้นหากมีการนำรูปแบบนี้ไปใช้จริง จึงควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการพัฒนาฝึกอบรมโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยหาประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ว่าสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้จริงและมีประสิทธิภาพ

3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินของโรงเรียนเป็นรายโรงเรียนที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นประโยชน์ต่อความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ภายหลังการนำไปใช้จริง เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษามาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บัณฑิตย ะมะฮะ และคณะ. (2549). พหุวัฒนธรรมกับการพัฒนาการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาปอเนาะ. ศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ

มูมินะห์ บูงอตาหยง. (2552). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอิสลามแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นินาวาลย์ ปานากาแซ็ง แมงกาจิ. (2551). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฟาริด เตมะหมัด. (2550). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มูฮัมหมัดรุษานี บากา. (2554). การบูรณาการสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สำหรับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

อัมมัดซากี มาหามะ. (2551). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาอาหรับในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อับดุลลาตีฟ การ์. (2550). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษาของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อัสมาวตี ดอเลาะ. (2550). กระบวนการนิเทศงาน
วิชาการของผู้บริหารตามทัศนะของ
หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
ก า ร ศึ ก ษ า อี ส ล า ม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2546). ประวัติ
การศึกษาอิสลาม. วิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี

‘Abd al-Rahman Bin ‘Abd al-Karim al-‘Abid.
(1993). Usul al-Manhaj al-Islam :
Dirasah Mu‘asarah fi al-‘Aqidah wa
al-Ahkam wa al-Adab. (أصول المنهج
للإسلام دراسة معاصرة في العقيدة و
الأحكام والأداب).

al-Dammam : Dar al-Zakha‘ir ‘Abdullah
Nasih Ulwan. (1996). Tarbiyyat al-
Awlad fi al-Islam. (تربية الأولاد في
الإسلام). Lubnan : Dar al-Fikr al-
Islam‘

Ahmad Farid. (2004). al-Tarbiyyah ‘Ala
Manhaj Ahli al-Sunnah wa al-
Jama‘ah. (التربية على منهج أهل السنة
والجماعة). Riyadh : Dar Taiyibah li al-
Nashar wa al-Tauzi‘al-Mu‘asir

al-Hazimi, Khalid Hamid. (2000). Usul al-
Tarbiyyah al-Islamiyyah. (أصول التربية

الإسلامية). Saudi Arabia : Dar Alim al-
Kutub

al-Tahhan, Mustafa Muhammad. (2002). al-
Tarbiyyah wa Dauruha fi Tashkil al-
Suluk. (التربية و دورها في تشكيل

السلوك). Kuwait : al-Taba‘a al-Ula.

al-Zintani, ‘Abd al-Hamid al-Said. (1993).
Usus al-Tarbiyyah al-Islamiyyah fi
al-Sunnat al-Nabawiyyah. أسس

التربية الإسلامية في السنة النبوية). Libya-

Tunis : al-Dar al-‘Arabiyyat li al-Kutub

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา และคณะ. (2553). “การพัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษาตามวิถีอิสลามใน
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเพื่อ
บูรณภาพสังคมในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้” วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
ปัตตานี (ปีที่ 16 ฉบับที่ 6 พ.ย. – ธ.ค.
2553)